

Мр Бојан Пајтић

БРАЧНО-ИМОВИНСКИ УГОВОРИ У УПОРЕДНОМ ПРАВУ

Све до доношења новог Породичног закона из 2005. године¹ разлика између позитивног права Републике Србије и већине упоредних законодавстава у погледу постојања могућности измене законског брачно-имовинског режима састоји се у томе, што је Закон о браку и породици Републике Србије императивном одредбом забрањивао измену режима заједничке имовине брачних другова. После ступања на снагу новог закона и Република Србија је одступила од императивности одредаба о заједничкој имовини. На тај начин је законодавац попут других реформских земаља посебним одредбама уредила брачно-имовински уговор.² Овим уговором брачни другови могу своје имовинске односе уредити сагласно њиховим интересима уз резерву узајамног издржавања као и издржавања малодобне деце, односно трошкова вођења заједничког домаћинства.³

¹ В. „Службени гласник Републике Србије“ бр. 18 од 24. фебруара 2005. године, ступио на снагу 1. јуна 2005. године.

² По члану 188. новог Породичног закона Републике Србије (1) „Будући супружници могу своје имовинске односе на постојећој или будућој имовини уредити уговором. (2) Брачни уговор мора бити закључен у писменом облику и мора бити оверен од стране судије, који је дужан да пре овере супружницима прочита уговор и упозори их да се њиме искључује законски режим заједничке имовине“ (курзив Б.П). (3) „Брачни уговор који се односи на непокретности уписује се у јавни регистар права на непокретностима“.

³ В. О реформи породичног права Србије, посебно о брачно-имовинском уговору, в. проф. др Олга Цвејић-Јанчић, „Реформа породичног права Србије“, Гласник Адвокатске коморе Војводине, Нови Сад, 1-2/2006, стр. 24 до 26.

Доминантна тенденција у упоредним законодавствима, поред тога што је у неким земљама законом предвиђена могућност (некад чак и обавеза) избора између више понуђених имовинских режима, јесте да се одредбе правних прописа из области брачно-имовинских односа дефинишу као диспозитивне, односно оставља се могућност супружницима да уговором (уз извесна ограничења) другачије дефинишу узајамна права и обавезе у овој области. Слобода уговарања ограничава се најчешће у погледу одгајања заједничке деце, заштите слабијег брачног друга, њиховог издржавања, или обезбеђења доприноса за заједничко домаћинство. У Француској, примера ради, странке су ограничене чињеницом да немају право да искључе «основни имовински режим» (који се односи на покривање трошкова домаћинства, одгајање заједничке деце и породични дом) а морају поштовати и правила морала и добре обичаје.

Цивилисти су покушавали да систематизују системе имовинских односа између брачних другова који постоје у упоредном праву, а теза да постоје три, односно четири основна приступа, чини се као најадекватнија. „Први систем је систем спајања имовине, други је систем одвојене имовине и трећи је систем заједничке имовине или заједничке тековине.“⁴ У доктрини сусрећемо опредељење да постоји и четврти, „режим одложене заједничке имовине (односно режим заједнице приноса или имовинске заједнице).“⁵

Систем спајања имовине значи да имовина коју брачни другови уносе у брак, чином закључења брака постаје заједничка имовина. Систем одвојене имовине брачних другова постоји у оним законодавствима (Аустрија, Велика Британија, Грчка) у којима закључење брака практично не повлачи за собом никакве имовинске последице, осим оних које се односе на заједничку децу, односно заједничко домаћинство. Дакле, брачни другови суверено располажу свом својом имовином, стичу имовину (зараду) у току трајања брака као одвојену, а не заједничку, а за обавезе према трећим лицима, својом имовином одговара искључиво онај брачни друг који је ту обавезу уговорио. Систем заједничке имовине заступљен је, између осталих, и у нашем праву. Код нас су одредбе закона о стицању заједничке имовине брачних другова императивне, а у већини других законодавстава (Француска, Мађарска, Хрватска) диспозитивне. Све што брачни другови стекну радом у току трајања брака, сматра се заједничком имовином. Изузетке најчешће чине добра стечена наслеђем, поклоном (уколико је покло-

⁴ Др Салма Јожеф, „О брачно-имовинском уговору“, Гласник адвокатске коморе Војводине, књига 62, Нови Сад, 2002. стр. 344.

⁵ Др Ковачек Станић Гордана, „Упоредно породично право“, Универзитет у Новом Саду, Нови Сад, 2002. стр. 43.

нодавац стриктно назначио да давање чини у корист једног од брачних другова), средства која је један од супружника стекао пре брака, имовина стечена искључиво захваљујући посебној имовини, и слично. Што се тиче режима одложене заједничке имовине (Немачка, Швајцарска, Шведска), он „не подразумева постојање заједничке својине, супружници су, сваки појединачно, власници ствари, а карактер заједништва јавља се тек када се имовина дели. Заједништво постоји, такође, у режиму управљања и располагања добрима посебне намене као што је заједнички дом.“⁶

Улога брачно-имовинских уговора различита је у земљама у транзицији и другим земљама. У реформским земљама углавном је задржан режим заједнице стицања, односно заједничке имовине, па у тим правним системима ови уговори служе за опредељивање режима одвојене имовине, како за период од склапања брака до закључења уговора, тако и за будућност. У развијеним земљама брачно-имовинске односе најчешће карактерише систем одвојене имовине, а уговором између супружника уговара се заједница стицања. Већа је учесталост брачно-имовинских уговора у системима у којима постоји законски режим заједничке имовине, што се у литератури објашњава „великим бројем бракова у којима су и један и други брачни друг привредници, па су привредна друштва самостална и брачни другови не-чланови не могу утицати на рад привредног друштва. Уколико брачни друг не-члан стиче имовину у друштву брачног другог члана (привредног) друштва, рађају се непотребни спорови са потраживањима не-члана, што утиче на сигурност пословања.“⁷ Са друге стране, „у случају стечаја друштва са неограниченом одговорношћу (код кога се одговара за обавезе и личном имовином, а не само имовином уложеном у друштво), брачни друг не-члан одговара не само својим уделом у заједничкој тековини, већ и својом посебном имовином. Јер, ако стиче заједничку имовину, корист, права, део добити друштва, по сили породичног закона, зашто не би одговарао и за обавезе. Но, проблем је у томе што ће тада одговарати за намирење поверилаца онај брачни друг (не члан друштва) који није могао допринети лошем пословању. Што је, наравно, неправично.“⁸

У неким системима (Немачка, Швајцарска, Мексико, Гватемала), закон нуди више модела имовинског режима, од којих брачни другови бирају онај који им највише одговара. Најчешће је могуће одступити делимично, или у потпуности од тих модела у складу са начелом слободе уговарања, уз ограничења којим се, пре свега, штите заједничка деца супружника.

⁶ Оп. cit. Ковачек Станић, стр. 43. и 44.

⁷ Оп. cit. Салма, стр. 346.

⁸ Ibidem.

Немачки правни систем је један од система у коме закон установљава овакве моделе, од којих супружници могу одступити у брачно-имовинском уговору. Параграфи 1408.-1413. Немачког грађанског законика регулишу слободу избора једног од имовинских режима. Инструмент остваривања слободе уговарања је брачни уговор (у идентичном значењу као и брачно-имовински уговор), али је та слобода ограничена обавезом брачних другова да сразмерно допринесу заједничком домаћинству и чувању, васпитању и школовању заједничке деце. Ограничење слободе уговарања огледа се и у томе, што се имовински односи не могу уредити путем упућивања на правила која више нису важећа, или на правила иностраног права. Страно право је Уводним законом за Грађански законик, као и параграфом 1409. искључено, дакле искључена је колизионо-правна аутономија странака. Слобода уговарања лимитирана је у и погледу оних клаузула, којима би брачни другови у брачни уговор инкорпорисали обавезе трећих лица.⁹

У брачном уговору супружници могу путем изричитог споразума изабрати један од два законска облика брачног уговора. Први садржи режим одвојене имовине, дакле имовину брачног друга чине како она добра која је поседовао пре закључења брака, тако и она која су стечена за време брака. У другом режиму – заједничке имовине, ту имовину чине претежни део добара брачних другова која су унела у брак и претежни део добара стечених у браку. Из ње закон изузима посебну и задржану (резервисану) имовину. Посебну имовину чине предмети, односно права која се не могу правним послом пренети, а задржану имовину она добра која су резервисана брачно-имовинским уговором, добра стечена наслеђем, као и имовина коју је брачни друг стекао захваљујући резервисаној имовини. Брачни другови закључени брачно-имовински уговор могу мењати.¹⁰

Швајцарско право на готово идентичан начин као немачко предвиђа да су уговорне стране у брачно-имовинском уговору, при уговарању имовинског режима различитог од законског режима имовинске заједнице, односно одложене заједничке имовине, ограничене системима предвиђеним у члану 179. ставу 2. Швајцарског грађанског законика. Уколико желе да избегну законски режим, брачни другови могу споразумно прихватити или систем заједничке или систем одвојене имовине. Основне карактеристике три режима између којих супружници могу да изаберу онај који им највише одговара, не могу се мењати уговором.¹¹

⁹ Jauernig, Schlechtriem, Stürner, Teichmann, Vollkommer, Bürgerliches Gesetzbuch 8. Auflage, C.H.Beck, München, 1997. стр. 1246.

¹⁰ Немачки грађански законик, пар. 1408. ст. 1.

¹¹ Опширније: Rheinstein Max, Glendon Mary Ann, "Persons and family", Chapter 4.

Француско право предвиђа режим заједничке својине брачних другова као законски режим. Одредбе Грађанског законика које дефинишу овај режим су диспозитивног карактера, дакле, странке уговором могу дефинисати другачије узајамне имовинске односе. При томе, како сам већ нагласио, морају испоштовати такозвани „основни режим“, односно оне одредбе закона које дефинишу учешће супружника у трошковима заједничког домаћинства, издржавању заједничке деце и породичном дому. Приликом закључивања брачно-имовинског уговора, супружници морају ускладити његове клаузуле са правилима морала и добрим обичајима. Брачни другови могу се определити за неки од типова уговорних режима, које закон предвиђа. Споразумом супружници могу дефинисати потпуну одвојеност имовина, али и режим опште заједнице, која садржи не само она добра која су унета у брак, већ и сва она добра која ће настати у будућности. Могу бити уговорени и различито димензионирани удели брачних другова у заједничкој имовини. Овако широку слободу уговарања Грађански законик ипак, у правнотехничком смислу устројава, прецизно дефинишући значење читавог низа стандардних правних термина и клаузула, карактеристичних за брачно-имовинске односе.¹²

Могућност споразумног укидања или измене предбрачног уговора у француском праву установљена је тек изменама Грађанског законика из 13. VII 1965. До тада је за брачне уговоре који су овај уговор закључили и тако искључили законски имовински режим, уговорени режим био обавезан за имовинске односе у браку. Након измена закона из 1965., укидање или измена предбрачног и, касније, брачног уговора (уколико супружници у више наврата мењају уговорени режим) могућа је тек по истеку две године од склапања брака, при чему она мора бити учињена пред бележником и одобрена од стране надлежног суда. Суд притом води рачуна да измена мора бити учињена „у интересу породице“. Након установљавања принципа да ови уговори могу бити модификовани, пракса је показала да је ова могућност веома често коришћена. Примера ради, у првој години (1966.) примене овог принципа, дозволу за склапање новог уговора тражили су 2376 брачних парова (2341 захтев прихваћен, 35 одбијено), да би број захтева већ за две године (1968.) износио 4021 (4000 прихваћено, 21 одбијен).¹³

Аустријски Грађански законик у параграфу 1233. јасно назначавача да „брачна веза сама по себи још не заснива заједницу добара између супру-

J.C.B.Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1980. стр. 156.

¹² Rheinstein Max, Glendon Mary Ann, "Persons and family", Chapter 4., J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1980. стр. 149.

¹³ Ibidem. стр. 160. и 161.

га. За то се тражи нарочити уговор.“ Дакле, законски имовински режим је режим одвојене имовине, и „ако супрузи нису ништа нарочито уговорили о употребљавању своје имовине, онда сваки супруг задржава своје пређашње право својине, и на оно што једна страна стекне за време брака, или на ма који начин добије, нема друга никаква права.“¹⁴ У параграфу 1217. законик поменути правне послове назива брачним уговорима, и изричито наводи да се они закључују најчешће ради уговарања мираза, узмираза, јутарњег дара, заједнице добара, управе и уживања сопственог имања, реда наслеђивања, или на случај смрти одређеног доживотног уживања имања и удовичког издржавања. Уколико законски режим није мењан вољом супружника, заједница добара међу супрузима важи као правило само за случај смрти.¹⁵ На брачно-имовинске уговоре примењују се општи прописи Аустријског грађанског законика о уговорима, као на пример правило о општој пословној способности, манама воље, преговорима, услови, изменама и престанку уговора. Врсте и форма уговора (којим се уговара заједница имовине) прописане су у делу законика који регулише ортаклук, односно који се односи на уговарање заједнице добара у привредне сврхе. Уколико су у привредне сврхе ортаци уговором обухватили целокупну имовину, под њом се подразумева само постојећа имовина. Обухватање будуће имовине подразумева само стечена, не и наслеђена добра.¹⁶ Пошто су одредбе АГЗ које се односе на имовинске односе брачних другова диспозитивног карактера, странке се опредељују за неки од различитих типова уговора, а неки теоретичари сматрају да оне не могу да одступе од законом предвиђених модела, јер закон изричито не предвиђа могућност одступања од њих.¹⁷ Допуштено је да се брачно-имовински уговори доцније измене. Изменама уговора не смеју се повредити интереси поверилаца.¹⁸ За режим брачне имовине важи правило да је довољна и воља једне стране да би се дотадашњи режим прекинуо.

У мађарско право институт брачно-имовинског уговора ушао је на основу прецедентног права, односно ставова Курије (Врховног суда). Законодавац га је прихватио и инкорпорисао у Закон о браку из 1894. године. И предлог МГЗ-а из 1928. садржи детаљне одредбе о овој врсти правног посла, предвидевши да се законски режим одвојене имовине може

¹⁴ Општи аустријски грађански законик, пар. 1237.

¹⁵ Општи аустријски грађански законик, пар. 1234.

¹⁶ Опширније: Schwimann, „Praxiskommentar zum ABGB samt Nebengesetzen“, Том 6., ORAC, Wien, 1997.

¹⁷ Види: Klang, Gschnitzer, „Kommentar zum ABGB“, V том, Staatsdruckerei, Wien, 1954. стр. 679.

¹⁸ Шире: Klang, Gschnitzer, „Kommentar zum ABGB“, V том, Staatsdruckerei, Wien, 1954. стр. 707.

избећи уговарањем јединства имовине. Закон, наравно, штити заједничку децу (чак и децу из претходног брака), и дефинише обавезу брачних другова да дају допринос заједничком домаћинству. Законом о браку, породици и старатељству из 1952. успоставља се систем заједничке имовине брачних другова који почиње да важи ех леге, тренутком закључења брака. Његово важење имало је карактер ретроактивности, те се овај режим односио и на оне бракове који су закључени пре доношења овог закона, чиме су поништени они имовински односи супружника, који су почивали на законским или уговорним одредбама које су установиле систем посебне имовине брачних другова. Овај закон забранио је измену законског режима путем брачно-имовинских уговора.

Изменама и допунама Закона о браку из 1986. године поново се уводи брачно-имовински уговор, којим се може избећи законски режим заједничке имовине. Овај уговор могу закључити како лица која имају намеру да закључе брак, тако и брачни другови. Ове измене дефинисале су да се закључењем брака ствара ствара имовинска заједница између брачних другова, тако да све што супружници у току трајања брачне заједнице стекну представља неподељену заједничку имовину, независно од тога да ли је она стечена њиховим заједничким или одвојеним доприносом. Заједничку имовину чине и накнаде на основу ауторских и проналазачких права, као и плодови посебне имовине. У посебну имовину спадају, како имовина која ја постојала пре закључења брака, тако и добра стечена наслеђем, предмети који служе искључиво за личну употребу и имовина стечена на бази вредности посебне имовине. Потенцијални будући брачни другови, као и брачни другови могу међусобне имовинско-правне односе за време трајања брачне заједнице уредити уговором и на тај начин одступити од одредаба закона и сагласити се која имовина ће бити предмет посебне, а која заједничке имовине.¹⁹ У принципу, путем брачно-имовинских уговора може се остварити потпуно раздвајање имовине између брачних другова, али могуће је и то, да овим споразумом буде предвидјено потпуно спајање имовине супружника за време трајања заједнице живота, па у том случају и она добра која су имала карактер посебне имовине, постају заједничка имовина.²⁰ Најчешће се брачно-имовински уговор закључује ради делимичног раздвајања имовине. Унутар делимичног раздвајања

¹⁹ Види: „Csaladjog“ (Kiegeszítve a vonatkozó kollegiumi allásfoglalásokkal és jogegységi határozatokkal), Novissima Kiadó, Budapest, 2001., par. 27., као и Koros Andras, „Hazassági vagyoni jogi szerződés“, K.K.Orac, 1997., стр.

²⁰ Опширније: Csiky Otto, Filo Erika, „Magyar család jog“, HVG ORAC, Budapest, 2001. стр. 129. I 130., као и Csiky Otto, Filo Erika, „Csaladjog I“, из 1998. и „Csaladjog II“, из 1999., Janos Panonius Tudomány Egyetem AJK, Pécs,

имовине може да се деси да странке уврсте у режим посебне имовине приходе неких њихових делатности, а да одреде приходе из осталих делатности у корист заједничке имовине, за покривање трошкова заједничког живота. На пример, може се уговорити да плодови из посебне имовине, која је по вредности значајна, буду искључиво посебна имовина, или да предмет брачно-имовинског уговора обухвати привредне делатности за време трајања заједнице живота, поједине предмете имовине, или на пример, коришћење стана. Добит из пословања трговачког друштва у коме је један од брачних другова члан, као корист из посебне имовине, представља по одредбама Закона о браку и породици заједничку имовину брачних другова. То практично може брачног друга који није члан друштва учинити сувласником, сразмерно повећању вредности удела члана. Будући да такав принцип може водити у спорове са другим члановима, брачним уговором може се унапред рашчистити питање да ли је имовина уложена у друштво заједничка или посебна, али и одредити судбина добити од те имовине.²¹

Важно је нагласити да Закон не ограничава број уговора који се могу закључити пре, односно у току брака.²² У току заједнице живота, уговор се може не само модификовати, него и раскинути. Раскид брачно-имовинског уговора значи да брачни другови желе да уговорени режим укину са повратним дејством, од почетка. У овом случају се сматра да уговор није ни закључен. А прекид уговора значи да су супружници сагласни да за будућност више не важе одредбе уговора, него да се од тренутка прекида поново установљава законски режим.

Руско право, као и велика већина транзиционих права, средином деведесетих година прошлог века добија институт брачно-имовинских уговора. Члан 256. Грађанског кодекса Руске Федерације назначује да систем заједничке имовине представља законски брачно - имовински режим, али да супружници уговором могу да успоставе другачији режим. Након тога, породично законодавство преузима шире регулисање ових правних послова.²³ Брачно-имовински уговор, као и у другим правима, закључују заручници, или брачни другови, пре или за време трајања брака. Строго је формалан, за пуноважност је неопходна нотаријална форма. Странке се приликом споразумног опредељивања узајамних имовинских односа морају придржавати основних начела породичног законодавства, и не могу

²¹ Детаљније: Heinerne Barzo Timea, „Magyar polgari jog – Csaladjog”, Novotni Kiado, Miskolc 2002. стр. 105.

²² Види: Csiky, Filo, „Magyar család jog”, стр. 96.

²³ Породични законик Руске Федерације из 1995. у глави 8., члановима од 40-44. подробније дефинише садржај, форму и правно дејство брачних уговора.

уговарати клаузуле које једног од брачних другова доводе у крајње неповољан положај у односу на другог супружника (нарочито је заштићено право на издржавање радно неспособног брачног друга), нити клаузуле које их ослобађају законских обавеза према издржавању заједничке деце. Забрањено је инкорпорисање клаузула којима се ограничава правна или пословна способност супружника, као и оних које се односе на личне неимовинске односе брачних другова.

Брачно-имовинске уговоре странке могу склапати у више наврата. Њиме брачни другови могу одредити неки други имовински режим, уместо законског, који подразумева да је имовина коју супружници стекну у току брака – заједничка имовина. Слично нашем праву, посебну имовину чине ствари унете у брак, имовина стечена у току брака бестеретним правним послом (најчешће поклоном и наслеђем) као и ствари за личну употребу. Будући да су начела слободе уговарања и равноправности странака она начела којима се странке руководе приликом закључивања брачно-имовинских уговора, супружници имају право да широки спектар узајамних односа који имају имовинске ефекте, регулишу у складу са узајамном сагласношћу воља. Тако се ови уговори могу склапати за њихову постојећу, али и будућу имовину, на целокупну имовину или на један њен део, чак и за имовину само једног од супружника. Могу се односити на димензионирање обавеза у погледу покривања трошкова заједничког домаћинства, права и обавезе брачних другова везане за учешће у дохотку другог супружника, као и на обавезу међусобног издржавања.

Руско право, дакле, као и мађарско, широко дефинише могућности странака саговорница у брачно-имовинским уговорима, и афирмише њихову примену.²⁴ Слична је ситуација и са правима других реформских држава.

У чешком праву режим заједничке имовине је законски имовински режим. Ову имовину чини имовина стечена током брака, осим ствари стечених бестеретним правним послом, односно поклоном и наслеђем, као и ствари намењених за личну употребу. Режим заједничке имовине може се модификовати уговором између брачних другова, уз пуну слободу уговорних странака у опредељивању обима имовине која ће бити обухваћена тим правним послом. Обавезна је нотаријална форма, а ако се уговор односи и на неке непокретности, мора бити регистрован у одговарајућем јавном регистру.²⁵

²⁴ Опширније: Ковачек Станић Гордана, „Упоредно породично право“, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, Нови Сад, стр. 68. и 69.

²⁵ О овоме: Ковачек Станић, стр. 69.

Пољски Закон о породици и старатељству „такође дозвољава широку аутономију, странке могу овереним уговором, који се може закључити и пре брака, проширити, лимитирати или искључити заједничку имовину.“²⁶

Обитељски закон Хрватске из 1998. године у члану 253. дефинисао је право брачних другова да брачним уговором уреде своје односе у погледу брачне течевине, другачије него што је законом дефинисано. Према члану 259. ови су уговори формални, закључују се у писменој форми, уз оверу потписа уговорних страна. Односе се на постојећу или будућу имовину. Располагања имовином имају правно дејство према трећим лицима једино уколико су уписана у одговарајуће регистре.

За грчко право карактеристично је да брачним споразумом, односно брачно-имовинским уговором супружници могу уговорити одступање од законског система одвојености имовине, односно предвидети режим заједничке имовине као основу њихових узајамних имовинских односа. Уколико не прибегну измени законом предвиђеног система, сваки брачни друг остаје власник своје имовине, независно од тога да ли се ради о имовини стеченој пре или за време брака (ваља напоменути да је 1983. године престао да постоји миразни режим, уз обавезу повраћаја свих до тада датих мираза супругама, што је омогућило функционисања режима одвојености имовине). Супружници самостално управљају и располажу својом имовином. Нотаријална форма обавезна је за закључивање брачно-имовинских уговора. Ови споразуми не могу упућивати на обичаје, ни на важеће странско право. Оно што је за институцију брачно-имовинских уговора карактеристично, јесте да Грчки грађански законик дозвољава само измену већ постојећег уговора, при чему брачни другови и приликом измене морају испоштовати законом предвиђену форму, дакле, уговори се мењају пред нотаром, уз обавезну претходну дозволу суда.²⁷

У земљама англосаксонског права, пре свега Енглеској и Сједињеним америчким државама, брачно-имовински уговори су дозвољени, али нису уобичајени. Седамдесетих година прошлог века почела је нешто шира примена ове врсте правног посла, али се практично само једна врста уговора уобичајила. То су такозвани „споразуми о раздвајању,“ којима брачни другови један другог ослобађају обавезе заједнице становања, а којим се често уговарају и друге клаузуле, које се најчешће односе на обавезу издржавања, узајамног или појединачног. Пре доношења такозваних

²⁶ Ibidem, стр. 70.

²⁷ Шире: Sakoulas, Code civil Hellénique II edition, traduit par Mamopoulos Pierre, Athènes, 1981.

„Закона о имовини удатих жена“²⁸ (који су у америчким државама доношени у првој половини деветнаестог века, обезбеђујући удатим женама право да буду власнице имовине и да ту имовину преносе, да туже и буду тужене, да имају уговорну способност и да привређују) брачни уговори били су уобичајени међу имућним грађанима, служећи за обезбеђивање имовинских права удатих жена. Данас за овим уговорима посежу, пре свих, супружници који на овај начин желе да се побрину за децу из претходног брака и имућни грађани у жељи да елиминишу имовинска права другог брачног друга. Слободу уговарања коју енглеско и право САД обезбеђују, користе многи имућни грађани и ради опредељивања онаквих модела имовинских односа између брачних другова, који су по пореским законима подложни мањим пореским стопама. Примећен је и изванредан тренд (како у Енглеској, тако у САД) закључивања „брачних уговора“, чији је смисао потенцирање права и обавеза супружника за време брака, пре свега у погледу бриге о заједничком домаћинству и заједничкој деци. Дакле, овакви „уговори“ пре свега су декларативни акти којима брачни другови потврђују један другом заједничко опредељење за брачну једнакост, а не споразуми чије би спровођење било могуће принудно извршити у судском поступку.²⁹

Брачно-имовински уговори могу се након првог закључивања слободно мењати или раскидати и у Данској³⁰, Финској³¹, Норвешкој³², Шпанији³³, Шведској³⁴, Хондурасу³⁵, Мексику³⁶, Никарагви³⁷, Парагвају³⁸, Тајвану³⁹, а у неким системима, за измену или раскид оваквих уговора потребна је дозвола суда или неког другог државног органа. У ову групу

²⁸ Опширније: Pyle C. Ransford, "Family Law", Lawyers Cooperative Publishing, Albany, New York, 1994. стр. 56.

²⁹ Шире: Price, "The Transmission of Wealth at Death in a Community Property Jurisdiction", Washington Law Revue бр. 50., Washington D.C., 1975. стр. 277-340.; King, "Cohabitation Handbook", Berkeley, Los Angeles, 1975., стр. 31-40.; Weitzman, "Legal Regulation of Marriage – Tradition and Change", Californian Law Revue бр. 62., 1974., стр. 1169-1277.; Martin A. Elizabeth, "A Dictionary of Law", Oxford University Press, Oxford, 2002.

³⁰ Данска: Закон о правним последицама брака, члан 28.

³¹ Финска: Закон о браку, параграфи 41-45.

³² Норвешка: Закон о својинским односима између брачних другова, параграф 21.

³³ Шпанија: Грађански законик, параграфи 1315, 1318, 1321, 1322.

³⁴ Шведска: Закон о браку, поглавље 8.

³⁵ Хондурас: Грађански законик, члан 169.

³⁶ Мексико: Грађански законик, члан 187.

³⁷ Никарагва: Грађански законик, члан 153.

³⁸ Парагвај: Закон о грађанским правима жена, од 26. VIII 1954.

³⁹ Тајван: Грађански законик, параграф 1004.

спадају, на пример: Белгија⁴⁰, Италија⁴¹, Монако⁴², Холандија⁴³, Филипини⁴⁴, Швајцарска⁴⁵. У мањем броју система није могуће изменити једном уговорени брачно-имовински уговор. У ту групу спада мањи број земаља Латинске Америке, као што су: Бразил⁴⁶, Колумбија⁴⁷, Доминиканска Република⁴⁸, Венецуела⁴⁹, Салвадор⁵⁰, као и Јапан⁵¹ и Португал⁵².

На основу горе наведеног, можемо закључити да у великој већини модерних правних система не постоји забрана измене законског имовинског режима за време брака, односно дозвољено је закључивање брачно-имовинских уговора, а они уговори који су закључени након склапања брака имају исти правни третман као и уговори о имовинском режиму закључени пре брака.

⁴⁰ Белгија: Грађански законик, нови чланови 1394. и 1395.

⁴¹ Италија: Грађански законик, члан 517.

⁴² Монако: Грађански законик, члан 1243. став 1.

⁴³ Холандија: Нови Грађански законик, члан 118. и 119.

⁴⁴ Филипини: Грађански законик, члан 191. став 4.

⁴⁵ Швајцарска: Грађански законик, члан 181. став 2.

⁴⁶ Бразил: Грађански законик, члан 256.

⁴⁷ Колумбија: Грађански законик, чланови 1771, 1778. и 1779.

⁴⁸ Доминиканска Република: Грађански законик

⁴⁹ Венецуела: Грађански законик, члан 143. и 144.

⁵⁰ Салвадор: Грађански законик, параграфи 182.-192.

⁵¹ Јапан: Грађански законик, члан 758. став 1.

⁵² Португал: Грађански законик, параграф 1714.